

Muligheter i garderoben

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av
garderobens fysiske utforminger og materialer?

Karin Susanne Lindh
[kandidatnummer: 2031]

Bacheloroppgave
BHBAC3900 - De yngste barna i barnehagen

Trondheim, mai 2018

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
2.0 Teori	5
2.1 Barnehagen i dagens samfunn	5
2.2 Det fysiske rommet	6
2.3 Medvirkning og lek	7
2.4 Rommets fem egenskapsområder	8
3.0 Metode	10
3.1 Valg av metode og innsamlingsstrategi.....	10
3.2 Utvalg av informant og planlegging av datainnsamling	10
3.3 Gjennomføringen av intervjuet	11
3.4 Analyse.....	12
3.5 Metodekritikk	12
3.6 Etske retningslinjer.....	13
4.0 Funn og drøfting	14
4.1 Generelt	14
4.2 Holdninger til bruk av garderoben	16
4.3 Leken i garderoben.....	19
4.4 Hjelpemidler i garderoben.....	20
4.5 Usynlig og synlig læringsmiljø	21
4.6 De fem egenskapsområdene.....	22
5.0 Oppsummering	25
6.0 Litteraturliste	26
Vedlegg 1:	28
Vedlegg 2	30

1.0 Innledning

Rommene i barnehagen har de siste årene fått stadig mer oppmerksomhet, innerrommet, så vel som uterommet. Men hvorfor så mye snakk om rom og soner i rommet?

Kanskje fordi mange tenker at alt arbeid i barnehagen starter det fysiske rommet? Jeg visste tidlig at jeg ønsket å forske på barnehagens rom, men jeg brukte lang tid før jeg fant min endelige problemstilling.

Det er en stadig økende interesse for hvordan de fysiske rommene i barnehagen er, og hvordan de er utformet og organisert. Rom ute og inne i barnehagen blir stadig mer preget av arkitektur og sammen med pedagogikken er det et felt som det forskes mer på (Krogstad, Hansen, Høyland & Moser, 2012, s. 11). Det finnes mange innfallsvinkler når man skal se nærmere på det som foregår i garderoben. Så å velge teorier som støtter opp om min problemstilling har vært en lengre prosess enn hva jeg først hadde antatt.

Ut ifra svarene jeg fikk i intervjuene måtte jeg gjøre en del endringer på teori kapittelet i ettertid, og lese enda mer fra pensumlitteraturen for å finne knagger å henge den innhentede dataen på. Etter at jeg hadde sortert og reflektert mine funn, drøftet jeg dette opp mot de ulike teoriene jeg hadde valgt ut. Det har vært spennende, men også ganske krevende arbeid, bare det å skulle begrense seg underveis i drøftingen og holde seg til tema var en møysommelig jobb.

Erfaringer fra jobb og praksis har vært til stor inspirasjon, og til stor hjelp når jeg har skullet reflektere. Erfaringene fra å ha jobbet i ulike barnehager med ulike garderobeløsninger har hele tiden vært noe som har drevet meg. Tidligere har jeg ikke hatt så lett for å sette fingeren på hva som gjør en garderobe god, eller en bedre enn en annen, det var dette som jeg nå ville finne ut av.

Hele oppgaven er skrevet med tanke på de yngste barna i barnehagen, derfor har alle mine refleksjoner tatt utgangspunkt i arbeidet i garderoben på en småbarnsavdeling, der alderen til barna er mellom 1-3 år.

Jeg har måttet forholde meg ganske kortfattet, og latt en del uvesentlige detaljer utebli i enkelte drøftinger, da det ville blitt for omfattende å ta for seg alt. Jeg har gjort et forøk på å velge ut det jeg satt igjen med som viktigst. Viktigst med tanke på teoriene, men også med tanke på det som kom fram gjennom intervjuet. Oppgaven er samfunnsrelevant med tanke på

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

debatten rundt den store økningen av 1-åringen i barnehagen. Og med tanke på hvordan bemanningsnormen og pedagognormen vil påvirke hverdagen til de yngste i barnehagen, dette er noe Stortinget skal vedta senere i år.

Da Norge satset på full barnehagedekning dukket det opp veldig mange barnehager på kort tid, flere av disse er brakkebarnehager har stått i opp til ti år, og med lite tegn på at det skal skje noen endring på byggeplanene med det første.

I første del av oppgaven har jeg valgt å trekke inn hvordan barnehagen er i dag, og litt kort om hvordan vi har kommet til de barnehagebygningene som vi kan se. Etter å ha snakket om rommet og medvirkning og lek, har jeg sett på *de fem egenskapsområdene* definert av Karin Høyland. Metodekapittelet dreier seg om hvordan jeg har gått fram i forskningen min, med alt fra valg av metode til analyse, og metodekritikk til etiske retningslinjer. Deretter har jeg samlet noen av funnene og skrevet drøfting og funn sammen, mens jeg har trukket inn relevant teori. Avslutningsvis vil jeg oppsummere oppgaven og forsøke å si noe om hvordan jeg har besvart problemstillingen og forklare hvordan jeg mener at mine funn har overføringsverdi til andre sider av barnehagehverdagen.

Det er på sin plass å takke mine to veiledere: Ulla-Brit Ertsås og Jon Olaf Berg. De har vært der for meg når det gikk trått og når jeg trengte veiledning var de til god hjelp. Så et stort takk til dem!

Jeg vil også rette en stor takk til de tre som stilte til intervju, de gag meg mye å skrive om, uten dem hadde det ikke blitt noen oppgave. Takk skal dere ha!

Karin Lindh
mai, 2018.

2.0 Teori

Når vi nå skal se på et knippe utvalgte teorier vil jeg første vise til hvordan problemstillingen kan være relevant i et samfunnsperspektiv. Tema i problemstillingen kan ikke diskuteres før de helt grunnleggende opplysningene er klare, nemlig utformingen av, og tanken bak flere av dagens barnehagebygg.

2.1 Barnehagen i dagens samfunn

På slutten av 1990-tallet dukker ord som *fleksibilitet*, *brukertilpasning* og *valgfrihet* opp i den norske barnehagen, dette var på samme tid som politikerne innførte full barnehagedekning i Norge. Den fulle barnehagedekningen resulterte i at det ble bygget en hel del nye barnehager. Også antallet barn som går i barnehagen har økt kraftig de siste årene. Denne store pågangen har krevde fleksible barnehager, for de skal ikke bare ivareta og romme store barnegrupper, men de skal også tilby gode løsninger for de som jobber der. En annen faktor som spilte inn i denne utviklingen var barns rettigheter, at barn skal få valgfrihet og et tilbud om varierte aktiviteter, som igjen krever godt med plass. Selvstendighet var også et element som spilte en stor rolle her, det at barna skal få velge hvem og hvor de vil leke. Dette var argumenter som talte for å gå bort ifra den eldre og tradisjonelle barnehagen og tenke nytt og helhetlig ved nye byggeprosjekter (Tranøy, 2001 i Seland, 2011, ss. 18-19).

Toddler som Gunvor Løkken sier, barn i ett- og toårsalderen, er kroppslige i lek, kommunikasjon, relasjon, vennskap og felleskap, og for å kunne møte deres kroppslige uttrykksformer trengs det plass, og da godt med plass (Løkken, G., 2004, s. 23).

Investeringene som legges i barnehagebyggene i dag vil påvirke hverdagen til barn i mange år. Hvordan et miljø oppleves for barna påvirker ikke dem ene og alene, deres opplevelse av bygget er noe som påvirker de ansattes pedagogikk og barnehagehverdagens organisering (Krogstad m. fl., 2012, s.13).

I dag har vi fått full barnehagedekning, og det har vært størst økning av de yngste barna, barn som knapt har fylt året. Dette stiller nye krav til personalet i barnehagene, de må blant annet bli klar over mulighetene og begrensningene som finnes i et bygg eller i et rom har. For

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

rommet, ute som inne, spiller en stor rolle for de yngste barnas hverdag (Krogstad, Hansen, Høyland & Moser, 2012, s. 11).

I den nye rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver fra 2017 står det at et av formålene med barnehagen er at det fysiske miljøet skal være trygt og samtidig utfordrende. Og at alle barn skal få delta aktivt i aktiviteter, og at materiellet er tilgjengelig for dem. Eli Thorbergsen sier at vi må tilrettelegge med ulike materialer slik at rommene kan by på ulike muligheter og erfaringer, og hun legger spesielt vekt på at barna under tre år må ses (Thorbergsen, 2007, s. 33). Videre står det også at miljøet i barnehagen skal oppmuntre til lek, utforskning, læring og mestring. De voksne i barnehagen skal støtte, delta og veilede og være bevisst sin rolle i de ulike møtene (2017, ss. 16-18).

2.2 Det fysiske rommet

I det følgende kapittelet skal vi se på hva de fysiske omgivelsene har av betydning for de som oppholder seg der. Miljøet i et rom har mye å si for dem som oppholder seg der, og det er derfor pedagogisk praksis og organiseringen av rommene, inkludert rom som garderoben, bør jobbe tett sammen allerede tidlig i prosessen.

Elisabeth Nordin-Hultman (2004) sier at et læringsmiljø består av det synlige og det usynlige miljøet. Arkitekturen, møblene og materialet er det vi kan se, altså det synlige miljøet, mens personalets holdninger og deres perspektiv på barn og læring, er noe vi må oppleve og erfare. Organiseringen av et læringsmiljø er heller ikke noe vi kan se (Nordin-Hultman i Krogstad m. fl., 2012, s.13). Derfor kan man ikke ta høyde for at møblene og materialene i seg selv er godt nok for å legge til rette for gode læringsmiljøer til barna. Brukeren av barnehagens rom er ofte allsidig, og det kommer blant annet an på hva rommet har å tilby, og for å kunne vurdere om et bygg eller rom er godt nok så må vi også spørre oss hvem det skal være bra for. Staten og kommunen har sine mål som vi i barnehagen må forholde oss til, i tillegg har vi rammeplanen og barnehageloven. Pedagogene har ansvar for å forme mål for barnehageåret, og foreldrene har også ofte forventninger og tanker om hva de ønsker for sitt barn. Hvilken rolle man har, og hvilket perspektiv man tar har mye å si for resultatet og svarene i undersøkelser som skal se på om et rom kan vurderes som godt nok (Krogstad m. fl., 2012, s. 35). For over førti år siden sa Eva Balke (1976) at det trengs dokumentasjon når endringer i et rom gjør at barnas lek og selve bruken av rommet øker. Hun mente det var hensiktsmessig å gjøre endringer ut i

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

fra hva barna viste av interesser og ut i fra den pedagogiske tankegangen (Becher, A. A. & Evenstad, R., 2012, ss. 97-98).

Gjennom å være tett på og observere barna vil vi få kunnskaper som sier oss noe om hvordan barn bruker det fysiske rommet. Dette skal igjen hjelpe oss å forstå hvordan man skaper et godt miljø i rommet, også rom som garderoben. Noen rom signaliserer helt tydelig at det skal foregå lek, stellerrommet forteller oss noe annet, innredningen er gjerne gjort slik at det forteller oss hensikten med rommet ganske raskt. Garderoben, og da gjerne fingarderoben, er et rom som signaliserer lek og springing i det ene øyeblikket, på grunn av ryddige flater og stor gulvplass. Men så kan den raskt endres med klær og sko utover, og det handler rett som det er om på- og avkledning. Signalene fra rommet variere fra situasjon til situasjon. Eli Thorbergesen skriver at det fine med alle de nye garderobeløsningene er at fingarderoben blir holdt ren og tørr, noe som igjen er en ypperlig mulighet for å få mer arealet inne i barnehagen. Hun beskriver videre hvordan rommet bli mer allsidig ved å endre på møblenes plassering eller ved å tilføre andre materialer som for eksempel matter eller balanseballer (Thorbergesen, E., 2007, s. 112).

Personalet må se og delta sammen med barna, på den måten oppleve glede sammen med dem og skape et fellesskap med dem. Å dele opplevelsene sammen, gjennom smil, klemmer, latter og gode ord er et ansvar som den voksne må følge opp (Drugli, 2017, s. 167).

2.3 Medvirkning og lek

Nå har jeg skrevet en del om det som skjer mellom menneskene og rommene, og det som skjer for barnas del i dette møte er i all hovedsak leken.

Når vi snakker om en pedagogisk institusjon og de yngste i barnehagen er det uten tvil viktig å trekke inn lek og medvirkning. På småbarnsavdelingene er det viktig med trygghet og relasjonsbygging og ifølge Gunvor Løkkens studier viser det seg at miljøet og materielle i rommet der små barn leker blir en del av aktiviteten og skaper derfor en konsekvens for leken. I leken til små barn er det mye gjentakelse, gjennom gjentakelse oppdager de hva omgivelsene kan brukes til og får erfaringer som hjelper dem med å forstå stadig flere sammenhenger (Drugli, 2017, s. 46).

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

I barnehagene i Norge har alle barn rett til å ytre seg, de skal bli hørt og når det er saker som angår dem skal vi ta hensyn til dem. Også de yngste barna har krav på å bli sett, de uttrykker seg ikke i like stor grad gjennom verbalspråket, men ved å observere kroppsspråk, mimikk, lek og etiske uttrykk vil vi kunne la alle barna få ytre seg og få medvirke (Seland, 2011, s. 21). For å kunne legge til rette for et godt lekeklima må det være satt av nok tid i tillegg til god nok fysisk plass. Dette alene er ikke nok, det handler like mye om hvilke holdninger personalet har til barnas lek (Seland, 2011, s. 243). Gunvor Løkken skriver om toddlerkulturen, at kroppen er sentrum for all lek. Der leken er spontan og preget av fantasi, smil, latter, lyd og imitasjon. Men også relasjon, fellesskap, vennskap, rutiner (Løkken, 2004, ss. 51-55)

2.4 Rommets fem egenskapsområder

Vi kan planlegge, gjennomføre og vurdere kvaliteten av et roms utforming, og trekke en viss konklusjon ved å se på situasjoner og materialer sammen. Men hvordan barna opplever rommet er ikke like lett å fastslå. For å hjelpe oss med dette kan vi se på følgende teori som gjør et forsøk på å forklare hva som skjer når et barn opplever og bruker et sted eller rom (Krogstad, Hansen, Høyland & Moser, 2012, s. 14). I 2008 definerte Karin Høyland *de fem egenskapsområdene*, dette med utgangspunkt i forskningen og teoriene til arkitekturforskerne Jan Paulsson (2008) og Inge Mette Kirkeby (2006). Disse fem egenskapsområdene heter *de praktiske/funksjonelle, de sosiale, de kommunikative, de sanselige og de relasjonelle egenskapsområdene* (Krogstad m. fl., 2012, s. 28).

Det praktisk/funksjonelle egenskapsområdet tar for seg funksjonaliteten til rommet, som hva brukes rommet til og hvem bruker det. Er garderoben kun brukbar med tanke på på- og avkledning? Ved å se på hvem som skal oppholde seg der og på barnehagehverdagen i sin helhet vil man kunne oppdage om det er godt eller dårlige lagt til rette for å klare selv.

Den kommunikative egenskapsområdet retter seg mot det fysiske miljøet, og hvordan det informerer om hva det skal brukes til, samt betydningen og stemningen i rommet. I garderoben kan barn oppleve flere signaler, det kan blant annet inneholde stor gulvplass, som er med på å gi signaler som inviterer til mer enn bare påkledning.

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

Det tredje egenskapsområdet tar for seg *det sosiale*, det betyr at det fysiske rommet er med på gi barna muligheter for å føle tilhørighet med andre barn og voksne i barnehagen. Rommet kan enten støtte eller forhindre samhandling, og om det er en lukket dør eller om et rom som er delt inn med hyller og tepper, så blir den sosiale opplevelsen ulik.

Det sanselige egenskapsområdet handler om nettopp sansene våres, stemningen fra rommet som vi tar inn over oss ved hjelp av lukt, lyd og visuelle inntrykk. Atmosfæren i et rom eller miljø er noe som oppfattes umiddelbart ifølge Høylands teori. Videre viser hun til Birgit Cold som igjen henviser til hjerneforskning der de har oppdaget at det limbiske systemet i hjernen som oppfatter følelser også reagerer positivt på blant annet klare farger og mønstre.

Det relasjonelle egenskapsområdet handler om at man knytter seg til et rom eller et område over tid. Det trekkes fram at det gjerne er ulike hendelser som skaper denne relasjonen til rommet. For mange er garderoben en slik plass, da det er det første møte de har med barnehagen hver morgen. Garderoben er en plass der også foreldrene har en større rolle, og særlig på småbarnsavdelingene (Høyland i Krogstad m. fl., 2012, ss. 29-33).

3.0 Metode

Jeg vil nå ta en grundig gjennomgang av metoden jeg har brukt under min forskning. For å kunne kalle et forskningsprosjekt for et forskningsprosjekt må man benytte seg av en metode, denne metoden skal hjelpe meg med å finne svar på min problemstilling, metode er dermed et redskap i forskningen min.

3.1 Valg av metode og innsamlingsstrategi

Det finnes to hovedmetoder; Kvantitativ og kvalitativ metode. Kvantitativ metode er målbare data, altså kvantitativ data, informasjonen som innhentes er da målbar, og man kan finne gjennomsnitt og presenter ut i fra det man forsker på. I forskningsprosjekt mitt har jeg valgt å bruke kvalitativ metode, jeg har intervjuet tre ansatte i to forskjellige barnehager. Jeg valgte kvalitativ metode da jeg var opptatt av å oppdage kvalitative egenskaper hos intervjupersonene og hvordan de jobbet i garderoben. Kvalitativ metoden var best egnet da jeg ønsket å få mer dybde i svarene innenfor temaet. Den endelige data man sitter igjen med avhenger derfor av hvilken metode man bruker (Larsen, A., 2007, s. 17). Målet med kvalitativ metode er å forstå sosiale fenomener, og jobbe med å forstå hvordan disse fenomenene kan tolkes (Thagaard, T., 2013, s. 95). Konteksten har også mye å si for den kvalitative studien. I kvalitativ metode brukes blant annet intervju, observasjon eller samtaler. Jeg har valgt å intervju i to ulike barnehager, en barnehagelærer og barne- og ungdomsarbeider i den ene og en pedagogisk leder i den andre, dette for å kunne sammenligne svarene deres noe.

3.2 Utvalg av informant og planlegging av datainnsamling

Jeg har valgt å intervju to barnehager som jeg på forhånd visste hadde to ulike løsninger på garderoben. Mine fortolkninger var utgangspunktet for valg av barnehagene, jeg hadde noen antagelser om at den ene barnehagen var noe mer aktiv i garderoben enn den andre (Thagaard, 2013, s. 121). Dette var noe som triggert min interesse, og som var grunnen til at disse to ble spurt om å stille til intervju. Jeg vil opplyse om at jeg har vært student i begge, men vi har ikke hatt noe særlig kontakt siden den gang. Den andre barnehagen stilte med to ansatte, dette personalet har jeg aldri jobbet med, men jeg hadde min andre praksis i samme barnehage,

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

men på en annen avdeling. Selve intervjuguiden ble sendt ut før gjennomføringen, og den inneholdt kun de fem hovedspørsmål fra intervjuguiden som medfølger i oppgaven. Intervjupersonene fikk da mulighet til å komme noe forberedt, og jeg håpet at det skulle få dem til å slappe mer av og være åpne. Alle tre kunne opplyse om at de hadde lest intervjuguiden dager i forveien og hadde forberedt seg til intervjuet ved å ha samtaler med andre på avdelingene også. For å utvikle intervjuet var jeg innom flere utvalgte kapitler i pensumlitteraturen, noen teorier var helt nye for meg, mens andre var noe mer kjente.

3.3. Gjennomføringen av intervjuet

I et intervju er det en som intervjuer, som stiller spørsmål til en annen person, og den intervjuede som svarer på spørsmålene (Løkken, G., & Søbstad, F., 2006, s. 116). Intervjupersonen forteller noe som er preget av hendelser i livet, og er preget av han og hennes opplevelser. Dette sammen med situasjonen er med på å påvirke intervjuet (Thagaard, 2013, s. 95). Dette er relevant å huske på når man senere skal drøfte funn fra intervjuet. Kvale og Brinkmann (2009) løfter fram viktigheten av å være bevisst den asymmetriske relasjonen mellom forsker og intervjupersonen, spesielt når forsker bruker svar fra intervjuet i forskningen. Pedagogisk leder fra min første praksis har jeg alltid hatt en god tone med, noe som gjorde stemningen under intervjuet lett og ledig. Som forsker har jeg planlagt intervjuet og planlagt hvordan intervjuet skal gjennomføres. Det er også mitt ansvar å drive intervjuet framover (Kvale & Brinkmann i Thagaard, 2013, s.96). Dette var jeg bevisst og jeg ønsket å vise min respekt over deres tid med å være åpen for deres vinklinger og refleksjoner. De to andre hadde jeg ikke snakket med tidligere, men de snakket også veldig lett og ledig under hele intervjuet og var åpne for flere oppfølgingsspørsmål. Ved å vise forståelse og sensitivitet overfor det som intervjuobjektet kommer med av informasjon blir den asymmetriske relasjonen mer gjensidig, i praksis fungerte dette godt (Thagaard, 2013, s. 99). Jeg benyttet meg av delvis strukturert tilnærming i intervjusituasjonen, i kvalitativ forskning er dette den mest brukte formen for intervjustruktur. For å skape en god atmosfære underveis i intervjuet var jeg fleksibel i forhold til de planlagte spørsmålene og var lydhør til det som ble sagt. Rubin og Rubin (2012) skriver at dette er med på å skape et tillitsforholdet mellom forsker og intervjuer (Thagaard, 2013, s. 98). De fleste av min stikkord og tilleggsspørsmål ble besvart fortløpende, dette løste jeg med å huke av underveis og på denne måten kunne konsentrere

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

meg om hva de fortalte og kunne stille nye oppfølgingsspørsmål som ble relevante i denne sammenhengen.

3.4 Analyse

For å kunne bruke den innsamlede dataen må man etter innsamlingen analysere funnene. Intervjuene mine ble tatt opp på lydopptaker, og like etter gjennomføringen lyttet jeg gjennom opptaket og noterte ned noen umiddelbare tanker og temaer jeg ønsket å ta med videre til kapittelet med funn og drøftning. I tillegg noterte jeg meg noen oppfølgingsspørsmål som jeg valgte å stille den ene intervjupersonen på e-post i ettertid av intervjuet. Transkriberingen skrev jeg samme dag som intervjuet, da hadde jeg alle inntrykk og selve opplevelsen av intervjuet friskt i minnet, noe som gjorde at prosess med å transkribere gikk ryddig for seg. Ved å lese over intervjuet flere ganger ble jeg godt kjent med innholdet, og fant noen fellesnevnerer som jeg da begynte å gi ulike fargekode. Thagaard sier at når vi får kontakt med den innsamlede data tidlig i prosessen er det et godt utgangspunkt for å se sammenhenger og mønstre. Underveis i transkriberingen skrev jeg ned notater nok en gang, dette gjorde jeg når jeg fant dataen ekstra interessant, og som gav meg ideer til videre drøftning. Jeg valgte så å kategorisere de ulike funnene ved å gi dem underoverskrifter under kapittelet *Funn og drøfting*. De ulike kategoriene var til å få en bedre oversikt, og hjalp meg med å se mønstre og sentrale temaer i det innsamlede materialet (Thagaard, 2013, ss. 157-160).

3.5 Metodekritikk

Når intervjuet er gjennomført og forskningen er ferdig blir man nødt til å overveie noen spørsmål rundt metodevalget, dette heter metodekritikk. En klar ulempe i denne forskningsmetoden er at jeg ikke kan være garantert at svar fra intervjuet stemmer overens med den faktiske praksisen. Å skulle observere aktiviteten i garderoben en dag har jeg likevel ikke villet satse på, da det ikke nødvendigvis ville gitt meg noen bedre svar til problemstillingen min. For mitt vedkommende var det mer interessant å høre hva pedagogenes tanker var rundt garderobens utforming, og hva det hadde å si for deres praksis. Jeg har jobbet mye med å skrive så transparent som mulig for å styrke troverdighet og pålitelighet rundt min forskning. Silverman (2011) viser til at vurdering av troverdighet handler om reliabilitet og validitet. Man kan spørre seg om mine data er pålitelige, og om en gjentatt måling ville gitt samme resultat, det er dette som er reliabilitet. Mens validitet handler

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

om hvor gyldig tolkningene mine er i drøftingen og om jeg får svar på problemstillingen. Enda en faktor som Thagaard sier skal styrker troverdigheten, er at jeg har forsøkt å være nøye på å skiller mellom intervjupersonenes svar og mine egne tolkninger (2013, ss. 193-194). Forskningen min opplever jeg at har overførbarhet til andre sider ved barnehagen, en del av elementene som kommer fram gjelder for flere rom enn bare garderoben og at det ikke bare er den pedagogiske virksomheten som blir påvirket av rom og materialer. Jeg er klar over at mine fortolkning skaper et grunnlaget for hvorfor jeg mener denne forskningen har overførbarhet til andre rom og settinger (Thagaard, 2013, ss. 210 - 211).

3.6 Etiske retningslinjer

Når man bedriver forskning er det viktig å følge de etiske retningslinjene, disse finner vi i den “De nasjonale forskningsetiske komiteer” (NESH 2006) der det punkteres at forskning skal være preget av nøyaktighet og redelighet, og at alle former for plagiat er totalt uakseptabelt (Thagaard, 2013, s. 24). Et annet punkt innen etikken i forskning handler om den som lar seg intervjuet. Før gjennomføringen av intervjuene sendte jeg ut et samtykkeskjema til intervjupersonene, der opplyste jeg om målet for forskningen, at det var frivillig å delta og at de kunne trekke seg om de skulle angre seg og ikke ønsket å delta likevel. Papirer med navn og lydfiler har jeg holdt adskilt fra resten av oppgaven og vil bli slettet fra opptaker når forskningen er avsluttet, dette for å verne om identiteten til intervjupersonene (Thagaard, 2013, ss. 25-28). Som forsker har jeg et særlig ansvar for å ivareta intervjupersonenes anonymitet, da deres deltagelse i min forskning ikke skal få konsekvenser, i form av fordeler eller skape problemer for dem i ettertid. Det krever at jeg etterstreber å vedlikeholde tilliten mellom meg og intervjupersonene i løpet av hele prosessen (Thagaard, 2013, ss. 119-120).

Jeg har tolker svarene deres ut i fra et faglig ståsted og med mine fortolkninger, og det er ikke uvanlig at forskerens tolkning avviker noe fra de som har latt seg intervjuet (Thagaard, 2013, ss.178-179).

4.0 Funn og drøfting

På de neste sidene vil jeg presentere noen av funnene fra intervjuene og drøfte dette opp mot tidligere nevnte teorier. For å skjerme intervjupersonenes identitet har jeg valgt å gi barnehagene fiktive navn, Bekken og Fjelltopp. Og for å gjøre det mer oversiktlig for leseren har jeg gitt de navn og ikke koder. Funnene har en del likhetstrekk og det vil være greit å kunne skille svarene deres. På Bekken intervjuet jeg en pedagogisk leder og på Fjelltoppen snakket jeg med en barnehagelærer og en barne- og ungdomsarbeider. Begge avdelingene som har deltatt i forskningen min er småbarnsavdelinger, og begge har både grov- og fingarderobe, Bekken har en noe mindre fingarderobe enn Fjelltopp.

4.1 Generelt

Som tidligere nevnt gikk barnehagene i Norge inn for å ha større arealer i barnehagene på slutten av 90-tallet, de brukte ord som fleksibilitet, brukertilpasning, valgfrihet og selvstendighet. Men har Norge lyktes med dette? Det vil nok være en del uenighet rundt dette, alt etter som hvem man spør. Bekken ble bygget rett før Norge satset på full barnehagedekning, og har totalt mindre plass, dette også i garderoben, mens Fjelltopp har en ganske stor garderobe. Fjelltopp er trolig et resultat av det økende presset innen barnehagen, men om dette gjør Fjelltopp til en mer fleksibel og brukertilpasset barnehage med flere valgmuligheter er ikke så sikkert. I forskningen min har jeg fått svar på en del, og ønsket om mer selvstendighet blant barna er blant annet noe jeg nå kommer til å se nærmere på.

Med den økende pågangen av barn helt ned i ettårsalderen var det for meg interessant å vite hva barnehagene fokuserte på med tanke på garderobens muligheter for de yngste. Den første barnehagen jeg snakket med, den jeg kaller Bekken, hadde praktisert samme rutine i flere år når det gjaldt bruken av garderoben. Og ut i fra arbeidet og erfaringene hadde de begrunnet metodevalget i ettertid. Fjelltopp på sin side kunne fortelle at garderoben var et rom som de mente var noe mer på vent mens resten av huset var under arbeid for å tilrettelegge gode lekemiljøer. Jeg opplevde likevel at Fjelltopp hadde mange gode tanker og metoder som de viste til under intervjuet. Som forsker har jeg reflektert en del over disse to ganske ulike svarene, da det er lett å oppfatte Bekken sitt arbeid som noe mer tilfeldig, mens Fjelltopp ikke hadde fokuset sitt der nå. Jeg vil likevel si at jeg ser verdien av å prøve ulike metoder i praksis

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

før man faller på en endelig løsning og en endelig begrunnelse av pedagogisk virksomhet. Fjelltopp kunne opplyse om at de hadde planer, og at de gjennom lekemiljø-prosjektet ville ta fatt på garderoben snart. Dette svaret i seg selv viser en bevissthet og at de er åpne for endringer og vil tilegne seg bredere innsikt i garderobebruken. Med tanke på at begge barnehagene stilte til intervju for min forskning opplever jeg som et tegn på at begge barnehagene ønsket å lære mer og bli mer bevisst arbeidet i garderoben.

Ut i fra dataen jeg fikk bet jeg meg merke i at alle tre snakket om informasjonstavlen som hang i garderoben, der hang de opp informasjon til foreldrene. På tavlen hadde Fjelltopp i tillegg hengt opp bilde av alle de ansatte på avdelingen, de som var vendt med bildet fram de de som hadde kommet på jobb. De ansatte var veldig fornøyd med dette tiltaket, og de hadde brukt det aktivt i en lengre periode. De synes å merke at både barn og foreldre fant en ro med å vite hvem som befant seg inne på avdelingen før de forlot garderoben og gikk inn på avdelingen. Denne tavlen blir et slags hjelpemiddel, et hjelpemiddel for de yngste for å komme inn i dagen på en trygg måte. Tidligere har jeg snakket om barnas opplevelse av miljøet er med på å påvirker blant annet organiseringen i barnehagen, og dette kan man kanskje si at er barnas vurdering av garderoben. Vurderingsarbeidet fra eget ståsted som pedagog, men også fra barn og foreldre.

Trygghet var et viktige ord som begge barnehagene nevnte og når Løkken sier at gjentakelse i leken lærer barn å forstå sammenhenger så kan det tolkes som at denne gjentakelsen hver morgen ved å se disse bildene gjorde barna trygge. Ser vi på *det rasjonelle egenskapsområdet*, kan vi trygt si at garderoben er et slikt rom, for ut ifra funnene over så er dette et rom som barna knyttet seg til.

Begge barnehagene jeg besøkte hadde knagger, benker, hylleplass, skap og navneskilt og bilde av barna. Begge hadde grovgarderoben med knagger til yttertøy og våte klær. At det meste hang høyt var noe Bekken foretrakk, de fikk de ansatte mer oversikt og de ønsket å vite hva barna hadde på seg. Fjelltopp hadde villet ha lavere hyller om de fikk velge slik at barna kunne delta mer selv, og få være med på hele prosessen i garderoben. Igjen to ganske ulike svar, og ulike måte å praktisere påkledningen på.

4.2 Holdninger til bruk av garderoben

I en garderoben med mye gulvplass opplever gjerne barna som store flate eller den lange gangen som en invitasjon til lek. Og var det en ting som ble nevnt opp til flere ganger i intervjuene så var det nettopp det at det er en del springing i garderoben. Eli Thorbergesen mener at garderoben bør være en allsidig plass, og at man skal være glad for den ekstra plassen man har til disposisjon.

Når jeg får høre hvordan denne løpingen blir møtt hos Bekken og Fjelltopp kan jeg ikke si at jeg ble særlig overrasket, løping er gjerne noe vi forbinder med uterommet. Den ene barnehagen sier at de møter løpingen med å sette seg selv midt i rommet for å hindre barna i å få plass til å løpe, mens den andre jeg snakket med velger da å ta fram biler eller byggeklosser, leker som de mener egner seg godt til store gulv. To ganske ulike svar fikk jeg, med den ene fellesnevneren at de ville unngå løping. Det ble også nevnt at de måtte ivareta og verne om de mer sårbare barna, de mente dette handlet om å se samholdet i gruppen. Jeg stilte meg noe undrende til praksisen der ro og orden var i fokus, men jeg må likevel ta høyde for at mine spørsmål ikke var dekkende nok og at jeg med mitt forskerblikk kan ha misforstått deler av svaret.

Bemanning og dagsrytmen kan også være noen av grunnene til at de ikke kan møte springingen. I et personal finner vi en sammensatt gjeng, ulike mennesker som har ulike bakgrunn og arbeidserfaring. For enkelte vil tidskjemaet i hverdagen helt sikkert være med på å påvirke hvordan man jobber. Så kan man da stille seg spørsmålet om det kanskje da det er ekstra viktig å stoppe opp og se på egen praksis. Endring av praksis kan være berikende og inspirerende, men skal man tørre å prøve noe nytt når det gamle og kjente er så behagelig?

Pedagogisk leder på Bekken fortalte at de brukte å dele barn i grupper i innetiden, slik at de som trengte å bevege seg mer fikk utløp for dette, hun viste da til at garderoben var eneste plass der den slags lek kunne foregå. I følge Karin Høyland så har rommet også betydning for det sosiale, og ved å tillate boltrelek og springing kan rommet støtte samhandling mellom barna. Vi som er med barna kan vel også være med på boltre leken, på denne måten får personalet se enkeltbarna og delta i felleskapet. Drugli var det som sa at vi voksne har et ansvar om å dele opplevelser med barna.

Tidligere har jeg henvist til Løkken som forteller oss hva leken har å si for barns hverdag. Et funn som har preget mye av min forskning handler om holdningene innad i personalet, barnas opplevelser og muligheter preges mye av holdningene deres. Mye springing vil mange foretrekke at foregår utendørs, av den grunn at det tar mye plass og forårsaker mye støy. Ser vi på de yngste barna i barnehagen så er det mange ting de skal oppdage og utforske, både ute og inne. Men med ujevnt underlag og store sko og klær vil jeg ikke si at det er så lett for dem å springe ute. Kan vi ikke heller planlegge godt og møte dette på en annen måte? Tar man stilling til det og er bevisst hvem og hvor man springer så mener jeg at garderoben et rom med potensiale. Å få mestre å springe i noe som er kjent, samtidig som man har trygge voksne ved seg, jeg tror dette handler i stor grad om holdninger. Og ikke minst, finne en god balanse som møter rommets, barnas og personalets forutsetninger og ønsker. Siden alle barn har en rett til å bli hørt i det som angår dem, det er her Seland minner oss på viktigheten av holdningene til personalet. Begge barnehagene var åpne at for så lenge de hadde nok ansatte på jobb så kunne de dele gruppen og legge til rette for boltrelek og springing. Og for å møte barna på halvveien så hente det at de lagde hinderløyper, i garderoben, de kunne da tilføre nye materialer.

Bekken mente at det fine med garderoben var at leken i garderoben fikk være mer skjermet og at de slapp å bli like mye avbrutt. De delte gruppene etter vennskap, men også ferdighetsnivåer, for ved å være færre barn fikk pedagogene mulighet til å være enda tettere på barna og følge dem opp. Den var interessant at Fjelltopp mente at de ikke fikk mulighet til å gjennomføre denne tette oppfølgingen uten den tette døren mellom garderoben og avdelingen. For da jeg snakket med den andre som hadde ikke dører, men grunder som skille mellom avdelingen og fingarderoben. Hvor mye har skjerming å si for kvaliteten på leken? Rammeplanen sier at et av formålene med barnehagen er at miljøet skal være trygt og i tillegg utfordrende. En grind stanser ikke støy og innsyn på samme måte som en dør, og noen ganger trenger barna kanskje ekstra ro, som for eksempel i sovetiden. Om det er en dør eller en grind, de gir helt klart ulike muligheter og ingen av barnehagene ønsket å bytte til noe de ikke hadde.

Å høre hvordan barnehagene snakket om garderoben var med på å få meg til å forstå at det var etablert en holdning i personalet som inkluderte garderoben i det daglige. I forbindelse med tiden de brukte i garderoben snakket Fjelltopp om hvor viktig vennskap, latter, lek og omsorg var for dem. Men som de sa, holdninger er ikke noe som endres etter en dags arbeid. Deres arbeid med holdningene til garderoben hadde vært en lengre prosess. De hadde jobbet bevisst

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

og målrettet over en lengre periode, og de mente at de fortsatt ikke var helt i mål. Hos dem var det en som hadde fått hovedansvaret for å følge opp dette med ergonomien i garderoben. Når jeg stilte spørsmål rundt dette hos Bekken fikk jeg vite at de ikke hadde noen som tok hovedansvaret for noe av aktiviteten i garderoben, hos dem var dette noe hele personalet var ansvarlige for, både hva og hvordan de arbeidet i garderoben. Hva kan grunnen til dette være, er det personalsammensetningen eller holdninger? De begrunnet dette med at de likte å gjøre det slik som de pleide. Det som slår meg helt umiddelbart er faren for at det som går utom påkledningsrutinene også blir veldig rutinepreget og kjedelig, at dagene fort blir preget av hverdagens innøvde mønstre. Om ingen er ansvarlig, kan det da virke negativt inn på barnegruppen og tilbudet de får? Spørsmålene rundt denne praksisen er ikke nødvendigvis negativt ladet, men ut ifra slik jeg forstår det Krogstad sier om å stille krav til de ansatte, så er det noe der som er verdt å ta tak i, spesielt med tanke på de yngste.

Praksisperiodene har vist meg eksempler på hvordan man kan jobbe med holdningene i en personalgruppe. Som pedagogisk virksomhet var jeg av den oppfatning av at alle kom til å være opptatt av å argumentere godt for sin praksis og begrunne det med en pedagogisk plan. Videre tenkte jeg før forskningen at det var pedagogen som hadde det største ansvaret her. Slik var det bare hos den ene barnehagen, hos Fjelltopp. Kan man ta for gitt at hele personalet skal etablere gode holdninger uten at noen tar styringen? Eller er garderoben en plass som vi bare bruker litt og som vi ikke tener å vurdere like ofte? Hvordan skal rommets og materialenes egenskaper løftes fram og kunne oppmuntre barna til å se muligheter, og finne glede av å være i lek? Krogstad m.fl. sa nettopp det at ute- og innerrommet har så mye å si for hverdagen til små barn.

I påkledningssituasjonen var det en del ulik praksis hos de to barnehagene. Den med minst gulvplass tok med hele kullet i gangen og la klærne på gulvet, mens den med mest plass tok færre barn av gang med seg og la klærne på benken. Den første løsningen er veldig praksis, og grei for de som skal kle på så mange barn, og da de opplevde at barna ikke ville ut så var dette slik de løste det best. Den andre hadde fokus på at barna skulle få utfordringer tilpasset ferdighetsnivå. Det var der et stort fokus på å oppmuntre til dem til å klare selv og til å hjelpe hverandre. Igjen to veldig ulike metoder i disse to barnehagene, og det skal sies at den første kanskje ikke hadde så mange andre mulighet til å ta færre barn av gangen. Og de begrunnet det også med at de ville unngå å ødelegge leken til de som var igjen på avdelingen.

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

Holdningene til begge barnehagene er det jeg vil kalle gode holdninger, men er barnas ressurser like verdsatt hos begge?

4.3 Leken i garderoben

Lekens plass i barnehagen er vel en selvfølge, men har garderoben de samme mulighetene og vil vi at den skal invitere til lek? Hvordan personalet møter det lekende barnet har mye å si.

Som jeg tidligere har nevnt, Gunvor Løkken sier at kroppen er i sentrum for all lek for toddleren. Funnen mine tilsier at kroppslig lek i garderoben er noe som skjer i kontrollerte former. Da får jeg lyst til å stille spørsmål om toddleren har bestemt seg for at leken skal skje på bestemte plasser og tidspunkt i løpet av dagen. Løkken sier at leken skjer spontant, og at det gjerne blir en del lyd. Begge barnehagene var opptatt av å legge til rette for leken. Men hva vil det si å legge til rette? På spørsmål om leken i garderoben, så viste Bekken til skapene under benkene, der brukte de å låse inne lekene. Hvordan de valgte å møte barnas ønsker var noe ulikt i disse to barnehagene, den ene hadde to ganske faste lek-alternativer for garderoben, mens den andre hadde mye tilgjengelig, men tok bare litt og litt fram. Nå er det vel ikke sånn at all lek trenger så mange fysiske leker, men skal skaper og innredning i garderoben sette en stopper for spontane samspill over eksempelvis en ball?

Her får jeg lyst til å tekke fram en liten praksisfortelling fra tredjeårspraksisen min:

Jeg var på småbarnsavdeling med ni barn i alderen 1-3 år. En gutt på 3.2 og en jente på 2.7 sitter på hver sin side av rommet. Blikkene deres møtes, og gutten lager en høy lyd, jenta svarer med å smile og bykse fram mot en ball som ligger like foran henne. Gutten følger nøye med på det jenta foretar seg. Nå holder jenta ballen i hånden, en liten stund ser hun bort på gutten før hun krabber fort over gulvet og bort under en bord. Gutten henger seg på og følger straks inn under bordet. Der sitter de og kniser og ser på hverandre. Jenta holder hardt i ballen. Det blir stille en liten stund før jenta kaster ballen fra seg mens hun hyler høyt. Gutten er ute på gulvet, han har krabbet etter ballen. Sånn holdt de på i en liten stund, to små barn som lekte ordentlig sammen.

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

Når jeg leser at rammeplanen sier materialer skal være tilgjengelig for barna så tolker jeg det som at det ikke gjelder til enhver tid, men at det gjelder i situasjoner der frileken og den voksenstyrte leken foregår. Selv om praksisfortellingen er hentet fra inne på en avdeling er dette noe som like godt kunne hendt i garderoben. Nå er rammeplanen i dag ganske tydelig på hva den vil, men den sier ikke nødvendigvis hvordan de ansatte skal løse de ulike kravene. Barnehagene i min forskning har løst dette på to ganske ulike måter, og de mente begge at deres løsning fungerte godt for dem. Rammeplanen sier at det skal være trygt og utfordrende på samme tid, det kan være lett å fokusere mye på trygghet og kanskje glemme at det skal være utfordrende også.

Så det å ha et bevisst forhold til *hva* man tilbyr barnas leken til de yngste er i følge Eli Thorbergesen viktig, hun legger særlig vekt på dette med tanke på de yngste.

En annen måte å se det på er gjennom det Løkken sier at miljø og materielle skaper konsekvens overfor leken til de yngste. Dette kan være verdt å merke seg med tanke på alt det faste inventaret som befinner seg i garderoben i utgangspunktet. De pedagogene jeg intervjuet uttrykte ikke noen bekymring over at knagger og hyller, og at de skulle være forstyrrende for leken i garderoben. De fortalte at benkene langs veggene var noe barn krabbet mye oppå. Kan det å hente inn andre leker i et slikt rom berike, eller vil det bare forstyrre barnas lek? Var det dette Thorbergesen mente med å være bevisst *hva* vi tilbyr?

Når jeg først er inne på rammeplanen så kan jeg her også minne om den viktige rolle den voksne har i forhold til å støtte, å delta og å veilede barna i lek, utforskning, mestring og læring.

4.4 Hjelpemidler i garderoben

I denne delen av drøftingen vil jeg si noe om hvilke hjelpemidler garderobene hadde tilgjengelig der jeg intervjuet. De hadde flere som var ergonomisk begrunnet.

Fjelltopp hadde lenge slitt med et høyt sykefravær og måttet ta grep for et par år siden. Nå var de opptatt av å bruke hjelpemidlene på rett måte, og de oppmuntret hverandre og barna til å bruke dem aktivt. For oss som har vært en del i barnehagen, og da spesielt på småbarn, vet at det blir fort mange løft og gjerne av den unaturlige sorten. Dette er noe som kan påføre mye slitasje og vonde skader. Derfor tror jeg ikke vi kommer til å se noe mindre til ergonomi i barnehagen i tiden framover. Det kunne kanskje vært et ønske om å ha mer kunnskaper rundt

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

dette? En god start er å ha gode hjelpemidler, men det hjelper lite om man ikke bruker dem rett. Så vil tidsklemma noen ganger komme i veien også glemmer man å bruke det man har av hjelpemidler. Siden Fjelltopp hadde en som hadde fått hovedansvaret for ergonomien på avdelingen så hadde også denne personen ansvar for å følge opp de andre ansatte. Disse hjelpemidlene er med på å påvirke læringsmiljøet i garderoben, de er en del av det synlige miljøet. En annen faktor som begge barnehagene nevnte angående disse hjelpemidlene var at de ønsket å legge til rette for og styrke barnas selvstendighet. Skoknekten og påkledningsbenken hadde i tillegg gitt barna mulighet til å øvde på å stå i kø og vente på tur. Ved at noen barna bruker disse hjelpemidlene lærte de andre gjennom å observerer vennene sine.

Påkledningsbenken hjalp barna med å komme til de voksne når de møtte på utfordringer som de ikke mestrer selv. Dette er møbler som barna brukte når de oppholder seg i garderoben under lek også. Bekken hadde som tidligere nevnt grinder for å avgrense garderoben, dette kan også kalles hjelpemidler, ved å avgrense et mindre areal går enkelte situasjoner raskere, dette var Bekken godt fornøyd med.

4.5 Usynlig og synlig læringsmiljø

Som sagt brukes garderobene til disse barnehagene til mer enn bare garderobe, det er en del av barnehagens bruksareal. Begge barnehagene som deltok under intervjuene hadde garderobesom tydelig signaliserte at det var garderobes, med den hovedhensikt å oppbevare klær, sko og andre eiendeler. Vi forbinder gjerne garderoben med å ha et tydelig formål, at man enten er på vei ut eller på vei inn, men noe av det viktigste som foregår der er likevel samspillet som utspiller seg der. Samspillet mellom barn-barn og barn-voksne. I dette kapitlet vil jeg starte med å drøfte hvordan man kan forstå det usynlig og synlig læringsmiljø til Nordin-Hultmann i garderoben. Vi tenker nok mest på et rom som noe veldig fysisk og noe vi kan se. Men hvordan et rom organiseres og perspektivet til personalet på barns læring kan vi ikke se, dette syns jeg er interessant. At de yngste skal lære i barnehagen er også viktig, de lærer noe hele tiden, også i garderoben. I samtale med intervjupersonene fikk jeg to ganske ulike svar når jeg snakket om læring. Det kan ha handlet om deres fokus eller min måte å stille spørsmålene på, men ut ifra det jeg plukket opp alt av svar så var det ganske ulike. Dette har jeg beskrevet en del om under kapitlet *Holdninger til bruk av garderoben*.

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

Gode løsninger for barnegruppen eller enklest for personalet? Det var et spørsmål jeg satt igjen med etter at jeg hadde intervjuet i disse to barnehagene. Jeg velger å se dette opp mot det synlige læringsmiljøet, og personalets perspektiv på barnas læring. Det burde være greit at ikke alt leker, sko og klær er tilgjengelig for barna til enhver tid i garderoben, men handler det om gode eller praktiske løsninger? Som voksen skal vi være der for barna i barnehagen, så får jeg lyst til å spørre hvem *rommet* er der for. For selv små barn trenger å møte voksen som legger til rette for og tror at barna har ressurser i seg. Med voksne som veileder og hjelper der det trengs, og ivareta de barna som er mer forsiktige og reserverte. Barna tenger sensitive voksne også i garderoben, om det er snakk om bringesituasjonen, lek, på- eller og avkledding. Barnehagen som hadde mye fokus på at barna skulle klare selv utfra ferdighet synes det fungerte bra når de ansatte bidro mer som veiledere og motivatorer. Fjelltopp fortalte at de så flere og flere barn som ønsket å delta i påklednings-prosessen, noe som igjen resulterte i at barna fant roen raskere når de kom i garderoben, fremfor å springe rundt.

4.6 De fem egenskapsområdene

I teorikapittelet nevner jeg Karin Høylands fem egenskapsområder, jeg vil nå ta en gjennomgang av disse og vise til hvordan jeg syntes å se disse i garderoben. Det for at vi skal kunne forstå mer av hvordan barn opplever garderoben. Alle eksemplene eller situasjonene jeg fikk beskrevet fra intervjupersonene kan vi forsøke å forstå gjennom barnas opplevelse og ved hjelp av denne teorien, og nedenfor vil jeg drøfte noen eksempler for å synliggjøre de fem egenskapsområdene.

Det er allerede nevnt, men hyller og knagger på veggene i garderoben hang for høyt for at barna kunne nå dem. I følge Fjelltopp var det et ønske om å ha lavere hyller, for at barna skulle få delta mer i påkledningssituasjonen. Men sånn situasjonen var nå så måtte de hente ned det for barna, dette siden til og med benkene var for høye for enkelte av barna, disse var mer egnet til barn fra 4 år og oppover.

Funksjonaliteten til denne delen av garderoben var ikke særlig godt tilpasset barna som trengte det, det er lite praktisk. Kan denne faktoren muligens holder barnas ferdigheter noe tilbake?

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

Det kommunikative egenskapsområdet:

En ting som de brukt i en del av garderoben til Fjelltopp var dokumentasjon på veggene, som bilder av at barna kledde på seg. De forklare hvordan dette var med på å hjelpe barna med å konsentrere seg om det de skulle, og de mente dette var grunnen til at det var mindre springing i garderoben. Betydningen og stemningen i rommet kommuniserer at det er påkledning som skal skje. Så i tillegg til å motivere barna hadde dette også fått foreldrene mer involvert i hvordan de arbeidet med barna i garderoben, noe de ansatte verdsatte høyt.

Det tredje egenskapsområdet tar for seg *det sosiale*. Og her har jeg lyst til å trekke inn dørene til de to barnehagene, for de hadde to ganske forskjellige løsninger for å komme seg til og fra garderoben. I visse tilfeller påvirker dette inn på det sosiale. For når vi ser på det i lys av teorien til Høyland, er det vel kun grindene til Bekken som tillot muligheter for møte mens gruppene var delt. Det er kanskje greit å få skjermene noen former for lek, men hva med det spontane og lekne møte mellom barna? Dette krever at de voksne er påkoblet og ekstra sensitive overfor hva barna ønsker før de eventuelt lukker den tette døren. Jeg stilte spørsmål om Fjelltopp skulle ønske det var vinduer i døren, de hadde ikke sett noe behov for innsyn i garderoben. De begrunnet det med at de ikke ønsket at barna likevel ikke skulle oppholde seg der alene uten voksne. Tross stengte dører vil nok barn oppleve garderoben som et rom med sosiale egenskaper.

At garderoben for mange er et trygt sted handler kanskje mye om at det er her de har avskjeden med foreldrene, at det er der de har sine private eiendeler og sin egen plass. Høyland sier rommets stemning er noe som påvirkes av luktene, lydene og det visuelle inntrykket barna får, *det sanselige egenskapsområdet*.

For å prøve å forstå hvordan barn opplever rommet har Høyland et siste punkt i denne teorien, *det relasjonelle egenskapsområdet* dreier seg om at enkelthendelser eller en relasjon over tid til rommet. Som jeg nevnte i teorikapitlet så er garderoben ganske sikkert et rom som barn opplever å ha en relasjon til, nettopp på grunn av alle møtene de har der i løpet av dagen.

Dette er en måte å forsøke å forstå hvordan barna opplever et rom.

Men når vi skal vurdere et rom, når pedagogen og personalet har vurdert dette rommet har de ikke bare tatt barna og sitt eget perspektiv, de tok foreldrenes sitt også, og det var vel dette Krogstad m. fl. mente. For om vi skal kunne vurdere et roms funksjonalitet og bruk må det

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

vurderes ut i fra flere perspektiver. I det daglige er det vel vi som oppholder oss der som bør ha den avgjørende stemmen? Intervjupersonen i Bekken var godt fornøyd med sånn de hadde det, mens Fjelltopp hadde noen ting de ville ta tak i. Men hva gjør man når det ikke er nok ressurser til å gjøre de store endringene?

De ulike aktivitetene og gjøremålene som foregår i garderoben en del av en større læringsprosess, dette var begge barnehagene veldig opptatt av å presisere. Tidligere har jeg referert til Krogstad m. fl. som sier at det er viktig å se på betydningen til et rommet, der man må spørre hvem det skal være bra for og at man må være bevisst hvilket perspektiv og hvilken rolle man inntar når man skal vurdere dette. Som pedagogisk leder eller barnehagelærer vil dette være en stor del av arbeidet. Benytter man seg av Høyland sine fem egenskapsområder kan man lettere ta barnas perspektiv når man skal se på hvilken betydning et rom har. Og med denne innsikten vil man kunne gjøre endringer i rommet som er styrt og inspirert av barnas interesser.

5.0 Oppsummering

Gjennom forskningen min har jeg grublet mye og ikke alltid vært helt enig med meg selv. Men en ting jeg har forstått er at for å kunne utnytte alle mulighetene og virkelig se hva garderoben har å tilby så må personalet jobbe godt sammen. Som pedagog på en småbarnsavdeling må man være påkoblet og sensitiv, for både barnegruppen og enkelt barnets interesser, store og små signaler må fanges opp.

Det er fort gjort at rutinene våre bare er som de er, og at mulighetene i garderoben ikke brukes som de burde. Som en oppsummering på problemstillingen min har jeg kommet fram til at det ikke er det fysiske alene som avgjør hvordan barnehagens rom blir tatt i bruk, men *hvem* som møter rommet. Tar vi barnets perspektiv vil vi kunne se andre muligheter enn det vi gjør som voksne. Dette finner jeg interessant, for hvor ofte stopper vi opp og vurderer dette rommet i en travel barnehagehverdag? Det er kanskje først når problemene melder seg og det er mye kaos og uro at personalet vil gjøre endringer. Og i møte med kaos og uro er det lett å ty til den løsningen som kun dreier seg om å få ro og orden raskt. Hva skal til for at vi skal unngå å begrense barnas uttrykksformer i garderoben?

Det som jeg opplever som givende og interessant er å arbeide i situasjoner som krever noe mer av meg, der jeg må gå i meg selv. Samt å jobbe for å opprettholde en jevn og god kommunikasjon i hele personalgruppen. Garderoben som rom har kanskje ikke helt det samme omdømme som andre rom i barnehagen, når det kommer til å finne løsninger som stimulerer så vel som oppmuntrer barna til å lære, mestre, sosialisere og leke.

Jeg har skrevet mye om holdninger da dette var noe som intervjupersonene snakket en del om, arbeidet med å bevisstgjøre holdningene rundt garderobebruken er noe jeg vil oppmuntre til i denne oppsummeringen. Dette tror jeg vil styrke samholdet i personalet og gi en større bevissthet av rombruken i hele barnehagen. I en tid der det er mye snakk om utvikling av praksis og der kunnskapene til de ansatte settes høyt så vil jeg si at det er elementer i min forskning som har overføringsverdi til en flere sider av barnehagehverdagen.

Til slutt vil jeg gjengi noe som den ene pedagogen sa til meg, at vi må huske på at det er store variasjoner i barnegruppene, og at det som fungerer godt for en gruppe barn det ene året kan være totalt ubrukelig året etter. Dette tar jeg med meg videre inn i barnehagen.

6.0 Litteraturliste

- Becher, A. A., og Evenstad, R. (2012). Muligheter og utfordringer mellom materialet og pedagogisk virksomhet. I A. Krogstad, G. K. Hansen, K. Høyland & T. Moser (Red.), *Rom for barnehage. Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø* (s. 93-111). Bergen: Fagbokforlaget.
- Drugli, M.B. (2017). *Liten i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag
- Høyland, K. og Hansen, G. K. (2012). De fysiske omgivelsenes betydning for barnehagens kvalitet. I A. Krogstad, G. K. Hansen, K. Høyland & T. Moser (Red.), *Rom for barnehage. Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø* (s. 23-45). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H., (Red.). (2014) *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Krogstad, A., Hansen, G. K., Høyland, K., & T. Moser (Red.), *Rom for barnehage. Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Larsen, A. (2007) *En enklere metode - veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Løkken, G. og Søbstad, F. (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Pedlex. (2017). *Rammeplan for barnehage. Innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex.
- Seland, M. (2011). *Livet i den fleksible barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

Thorbergesen, T., (2007). *Barnehagens rom - nye muligheter*. Oslo: Pedagogisk Forum.

Vedlegg 1:

Informasjonsskriv til informanten

Vi har vært i kontakt og snakket om din deltagelse i mitt bachelorprosjekt, hvordan garderobens fysiske utforming påvirker den pedagogiske virksomheten. Jeg er meget glad for at du vil bidra, fordi dine tanker rundt mitt tema er av stor interesse for meg. Målet med prosjektet er å sette søkelys på hvordan de ansatte i barnehagen jobber med det pedagogiske innholdet med tanke på de yngste barna i barnehagen.

Mine veiledere i prosjektet er Jon Olav Berg og Ulla-Brit Ertsås ved Dronning Mauds minne høgskole. Problemstillingen er: "Hvordan påvirker det fysiske rommet den pedagogiske virksomheten i garderoben?". Denne er under bearbeiding og kan justeres underveis.

De empiriske undersøkelsene dreier seg om to dybdeintervjuer med pedagogiskleder eller barnehagelærer. Intervjuet vil ta ca. 45 minutter. Jeg ønsker å ta opp våre samtaler på en digital lydopptaker fordi dette vil være en god støtte under analysearbeidet. Alle opplysninger om deg vil oppbevares konfidensielt under prosjektperioden og ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i det publiserte materialet. Lydopptak slettes og øvrig datamateriale anonymiseres senest innen 31.05.18.

Prosjektet skal være ferdig 03.05.18. Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke deg fra prosjektet uten å måtte begrunne det.

Jeg ser frem mot et godt samarbeid!

Ta kontakt ved spørsmål og kommentarer.

Vennlig hilsen Karin Susanne Lindh.

Hvordan blir den pedagogisk virksomhet påvirket av garderobens fysiske utforming og materialer?

Når vi møtes, og før vi starter intervjuet, vil jeg sikre at vi begge er klare over ditt samtykke. Da kan vi bruke slippen her:

Samtykke

Jeg er informert om hvordan data vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med forskningsetiske retningslinjer. Jeg har mottatt skriftlig informasjon og er villig til å delta i studien.

Dato _____

Dato _____

Signatur, deltaker i studien

Signatur, bachelorkandidaten

Vedlegg 2

Intervjuguide bachelor

1. Kan du fortelle om bruken og plasseringen av garderoben?

- Bruker dere rommet til noe mer enn på- og avkledning, eksempler?
- Har rommet faste materialer, eks.?
- Blir det tilført nye materialer, eks.?

2. Kan du fortelle om hvilke muligheter du ser ved bruken av garderoben?

- Utfordringer med garderoben? Definert, udefinert?
- Situasjoner?
- Trygghet og sikkerhet? Utrygg?
- Er dere mye i garderoben med barna og legger til rette for lek der?
- Hvor mye har rommets utforming å si for den pedagogiske virksomheten?

3. Kan du fortelle hvordan dere har fått delta i utformingen av garderoben?

- Er det pedagogisk begrunnet?
- Eller mest med tanke på praktiske eller ryddig/estetiske løsninger?
- På hvilken måte involveres de andre ansatte?

4. Kan du fortelle om hvilke hjelpemidler dere benytter i garderoben?

- Tilgjengelig? Barnas bruk, uten voksne.
- Eller utilgjengelig for barna?
- Hvordan bruker dere garderoben i på- og avkledning?

5. Kan du fortelle om barnas bruk av garderoben?

- Er det alltid med en voksen?
- Hva skal til for at de skal få oppholde seg der uten konstant tilsyn?

Er det noe mer du ønsker å tilføye?

Takk for at du tok deg tid til å stille til intervju!

Karin Susanne Lindh